

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 170/2018-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojмира Mamojku prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Romanou Paliderovou, advokátska kancelária, Jégého 19, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 147/2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 147/2017 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Krajský súd v Trenčíne p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Krajský súd v Trenčíne je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. Romany Paliderovej, advokátska kancelária, Jégého 19, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. marca 2018 doručená s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného Mgr. Romanou Paliderovou, advokátska kancelária, Jégého 19, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 197/2010 a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 147/2017.

2. Ústavný súd prijal s'ťažnosť s'ťažovateľa uznesením č. k. III. ÚS 170/2018-14 z 24. apríla 2018 na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia jeho označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 147/2017 a vo zvyšnej časti s'ťažnosť odmietol.

3. Z obsahu s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ je účastníkom konania v postavení navrhovateľa, a to vo veci návrhu na zriadenie vecného bremena podaného 13. júla 2010.

4. Uvádzajúc chronologický prehľad úkonov predmetného konania, sťažovateľ dôvodí, že postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu dochádza k zbytočným priet'ahom v konaní, v čom vidí porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie okrem iného uvádza, že v jeho veci bol 30. novembra 2016 vydaný rozsudok, proti ktorému podal 7. marca 2017 odvolanie, o ktorom však nebolo ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu rozhodnuté.

6. Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 197/2010 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 147/2017, formuloval príkaz adresovaný okresnému súdu a krajskému súdu konať bez zbytočných priet'ahov a priznal mu tiež primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

7. V podanej sťažnosti sťažovateľ zároveň prezentuje súhlas s upustením od ústneho prejednanja veci.

8. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril krajský súd prostredníctvom svojej podpredsedníčky. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 19. júna 2018 krajský súd uviedol, že vec sťažovateľa nemožno považovať za skutkovo a právne jednoduchú, čo zdôvodnil dvoma skutočnosťami, a síce že vo veci sťažovateľa už bol vydaný jeden zrušujúci rozsudok odvolacieho súdu č. k. 19 Co/326/2013-188 z 23. júla 2015, ako aj tým, že je predmetom posudzovaného konania nárok na náhradu za zrušené vecné bremeno. Krajský súd bol zároveň toho názoru, že *„dĺžka konania v trvaní 1 roka je primeraná počtu napadnutých vecí zákonného senátu 19Co na občianskoprávnom oddelení Krajského súdu v Trenčíne“*. Súčasne s odkazom na požiadavku odstránenia stavu právnej neistoty krajský súd poukázal na skutočnosť, že vydaním meritórneho rozhodnutia

krajského súdu 24. mája 2018 došlo k splneniu uvedenej požiadavky, na základe čoho krajský súd navrhol ústavnému súdu, aby sťažnosti sťažovateľa nevyhoveli.

9. Krajský súd vo svojom stanovisku zároveň prezentoval súhlas s upustením od ústneho pojednania veci.

10. Vo svojom vyjadrení k stanovisku krajského súdu doručenom ústavnému súdu 24. júla 2018 sťažovateľ (bez participácie právneho zástupcu) zotrval na dôvodoch ním podanej sťažnosti a zdôraznil, že celková doterajšia dĺžka konania od podania návrhu predstavuje obdobie takmer ôsmich rokov. Sťažovateľ zároveň prezentoval nesúhlas s argumentáciou krajského súdu, ktorý v predloženom stanovisku kvalifikoval jeho vec ako skutkovo a právne zložitú.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

12. Ústavný súd 17. apríla 2018 preskúmal na vec sa vzťahujúci súdny spis okresného súdu (v ktorom bolo zahrnuté aj konanie pred krajským súdom), pričom zistil, že od predloženia spisového materiálu 5. mája 2017 spolu s podaným odvolaním krajskému súdu ako súdu odvolaciemu nevykonala krajský súd vo veci sťažovateľa absolútne žiaden procesný úkon. Zo stanoviska krajského súdu, ktoré bolo ústavnému súdu predložené, zároveň vyplýva, že krajský súd vydal vo veci sťažovateľa 24. mája 2018 rozsudok. Ústavný súd teda na základe vyjadrenia krajského súdu zistil, že v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa bolo konanie pred krajským súdom ukončené prijatím jeho rozhodnutia.

II.

13. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

14. Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť, ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania a napokon aj postup krajského súdu.

15. Pokiaľ ide o prvé kritérium, t. j. faktickú a právnu zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je uplatnený nárok na náhradu za zrušené vecné bremeno, teda predmet, ktorý tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov pokrytú rozsiahlou judikatúrou všeobecných súdov, vec teda nemožno považovať za právne zložitú. Ústavný súd sa nestotožňuje ani s argumentáciou krajského súdu, že by skutočnosť predchádzajúceho konania krajského súdu vo veci sťažovateľa premietnutá do prvého zrušujúceho rozsudku krajského súdu z 23. júla 2015 mala byť dôvodom pre záver o skutkovej zložitosti veci. Práve naopak, podľa názoru ústavného súdu je táto okolnosť skôr dôvodom pre záver, že v posudzovanej etape konania bola pozícia krajského súdu z hľadiska otázky skutkovej zložitosti veci značne zjednodušená vzhľadom na znalosť problematiky z predchádzajúcej etapy konania.

16. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd nezistil okolnosti, ktoré by signalizovali pasivitu zo strany sťažovateľa ako účastníka konania.

17. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup krajského súdu. Ústavný súd po preskúmaní postupu krajského súdu v posudzovanej etape konania dospel k záveru, že nedostatkom, ktorý narušil plynulosť konania, bolo zistené obdobie nečinnosti v celkovom rozsahu približne jedného roka, v ktorom krajský súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka. Ústavný súd zaznamenal toto obdobie nečinnosti krajského súdu v období od predloženia spisového materiálu spolu s podaním odvolaním 5. mája 2017 až do určenia termínu pojednávania 16. mája 2018, keď krajský súd na vykonanom pojednávaní 24. mája 2018 vydal vo veci sťažovateľa rozsudok. Ústavný súd na tomto mieste v prvom rade poznamenáva, že nemožno prijať ako opodstatnenú obhajobu krajského súdu, ktorú tento prezentuje vo svojom predložennom stanovisku, a síce že je takéto obdobie nečinnosti akceptovateľné s prihliadnutím na zaťaženosť konkrétneho zákonného sudcu, ktorému bola vec sťažovateľa pridelená; ústavný súd k tomu tiež dodáva, že na krajskom súde sú zákonnými sudcami všetci členovia senátu, pričom jeden z nich je sudcom spravodajcom. Ústavný súd v tomto kontexte odkazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezavádzajú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií, v danom konkrétnom prípade námietka neprimeranej zaťaženosť zákonného sudcu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že v dôsledku označenej pasivity krajského súdu vo veci sťažovateľa došlo k zbytočnému predĺženiu súdneho konania, pričom ústavný súd prihliadal aj na celkovú doterajšiu dĺžku konania, ktorá ku dňu rozhodovania o sťažnosti presiahla dobu osem rokov.

18. Ako neopodstatnenú ústavný súd hodnotí aj obranu krajského súdu, ktorý žiada nevyhovieť sťažnosti sťažovateľa s odkazom na skutočnosť, že po podaní sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu naplnil požiadavku odstránenia stavu právnej neistoty vydaním meritórneho rozsudku na pojednávaní 24. mája 2018. Na tomto mieste odkazuje ústavný súd na svoju ustálenú judikatúru v zmysle ktorej poskytuje základnému právu na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ochrana za podmienky, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo, čo je práve prípad sťažovateľa, ktorý sa na ústavný súd obrátil ešte v čase pred vydaním meritórneho rozhodnutia, teda v čase existencie stavu právnej neistoty (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08).

19. Ústavný súd konštatuje, že faktorom, ktorý mal negatívny dopad na súvislý priebeh posudzovaného konania, bol postup krajského súdu a zbytočné prietahy, ktorých sa dopustil v dôsledku zisteného obdobia nečinnosti.

20. Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ žiadal ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred krajským súdom. Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07). Ústavný súd tak dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd síce konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak v čase rozhodovania ústavného súdu bolo konanie pred krajským súdom ukončené, preto nebolo potrebné formulovať osobitný príkaz ku konaniu bez zbytočných prietáhov.

III.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli

porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil celkovou neprimeranou dĺžkou posudzovaného konania a potrebou zavŕšenia ochrany jeho práv, ktorú ako osoba zdravotne ťažko postihnutá pociťuje o to naliehavejšie. Vychádzajúc z týchto skutočností, za primeranú výšku finančného zadosťučinenia považoval sumu 7 000 €. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. S prihliadnutím na rozsah doby nečinnosti v konaní pred krajským súdom ako súdom odvolacím ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 500 € tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku nálezu.

24. Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2017, ktorá predstavovala sumu 921 €. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc z toho za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 prislúcha odmena 153,50 €, k tomu tiež režijný paušál 9,21 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnych služieb vykonaných v roku 2018. Za tieto dva úkony právnej služby predstavuje celková priznaná odmena vrátane režijného paušálu sumu 325,42 €. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 325,42 € (bod 3 výroku nálezu).

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

26. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2018